

O noua abordare în România a managementului securitatii la incendiu : ocupatia de FIRE SAFETY MANAGER

Autor: arh. Horia Mihai NICOLESCU
Director general SIGURA TOTAL FIRE & BUILDING ENGINEERING srl

Capitolul 1 – La granita dintre doua epoci

Ca si alte tari din estul Europei, Romania a schimbat un sistem social si incearca sa comprime acum istoria, adaptandu-si legislatia si structurile pentru a face fata vietii societatii dintr-o lume noua – Comunitatea Europeana.

Obiectul acestei prezentari nu este insa acela de a discuta documente bine-cunoscute din aquis-ul comunitar ci de a face o incursiune mai adanca in insusi modul de organizare al sistemului occidental de management al securitatii la incendiu (al sigurantei la foc) – pentru a incerca sa decelam principiile profunde care actioneaza in acest domeniu precum si modul in care aceasta organizare raspunde nevoilor de functionare ale societatii de consum. De modul in care vom intelege mai repede si mai corect aceste elemente precum si de de modul in care vom aplica cat mai corect – in fond si nu in forma – aceste principii, va depinde viteza de integrare a noastra in Uniunea Europeana si scurtarea unei perioade dureroase si plina de convulsii, asa-numita perioada “de tranzitie”.

Doua elemente sunt esentiale in intelegerea noii structuri si a functionarii acesteia:

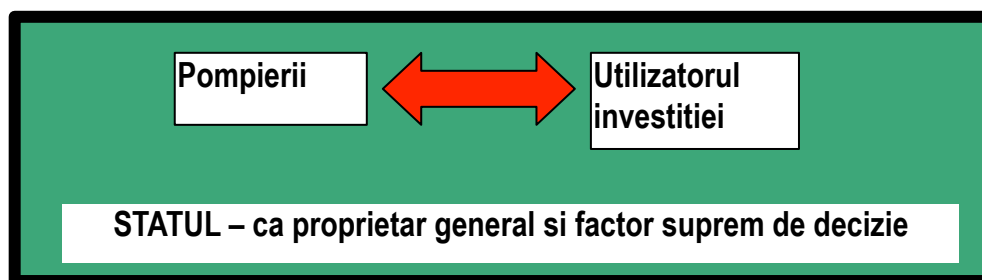
- aparitia unui nou “key-player” in acest “game” si anume: **societatile de asigurari**
- necesitatea trecerii de la sistemul centralizat la o structura multipolara sau, daca vreti, **de la “piramida” la “retea”**;

Sa le analizam pe rand.

Capitolul 2 – Un nou jucator: societatile de asigurari

In sistemul centralizat, toate aspectele care tineau de apararea impotriva incendiilor

erau exclusiv de competenta Pompierilor Militari, astfel incat existau doar doi jucatori: **clientul** (utilizatorul investitiei) si **pompierii** (inteleasi ca o structura militara centralizata, cu acoperire nationala si bazata pe un sistem de legi coerent, care este elaborat si aplicat tot de catre aceeasi structura – sub acoperire legala guvernamentala integrala si avand in spate statul hiper-centralizat).

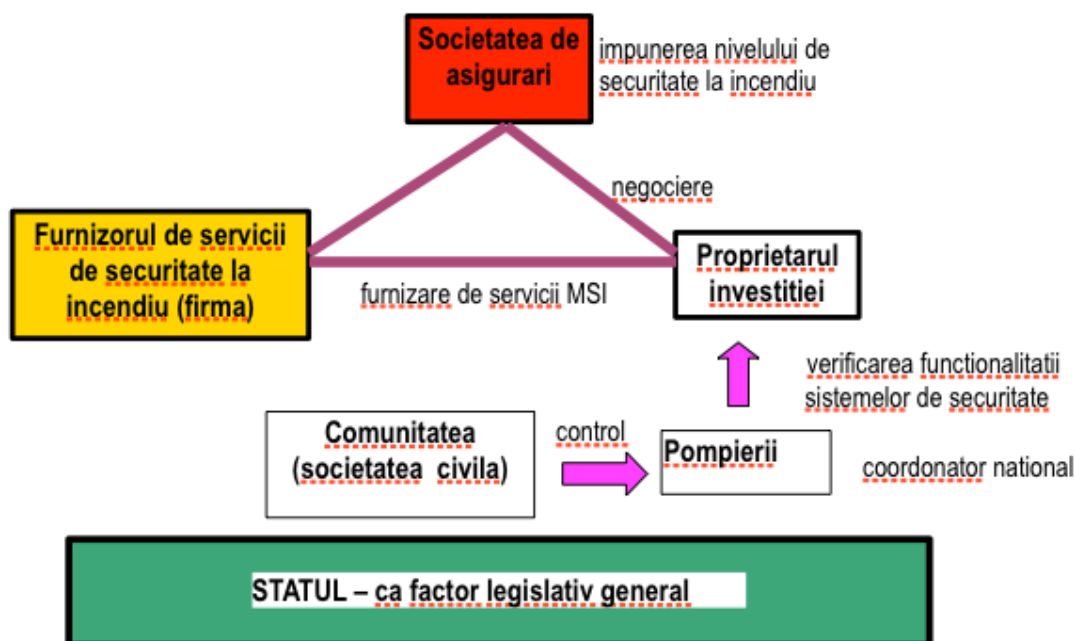

Relatia era simpla si ... extrem de eficienta ! Cunoastem cu totii avantajele si dezavantajele acestui sistem. Daca structura pompierilor militari detinea un volum unic de echipare, competenta si experienta in domeniu ea reprezenta insa – in acelasi timp – o structura piramidala care nu putea raspunde de eficienta tuturor sistemelor de securitate la incendiu instalate. Acest lucru nu era posibil datorita lipsei cronice de fonduri dar si, in special, datorita sistemului statal care permitea “plimbarea” acestei responsabilitati intr-un cerc vicios din care faceau parte proiectantul, utilizatorul investitiei, elaboratorul legilor, organele de control, etc. astfel incat – in final si datorita sistemului impus de raportare – cauzele incendiilor erau stabilite, in cea mai mare parte, complet altele decat cele reale. Partea cea mai grava si plina de consecinte negative pentru sistem era aceea ca, in majoritatea cazurilor, scopul era ca nimeni sa nu fie tras la raspundere. In acelasi timp, nu exista “un motor”, o preocupare reala pentru modernizarea tehnologiei specifice si pentru implementarea inovatiei din acest domeniu. In final, rezulta un joc de tipul : “**toata lumea pierde**”

Ce se intampla insa intr-o societatea cu economie de piata ? Aici, exista alti jucatori si un joc mult mai complex si subtil, respectiv:

- **proprietarul investitiei**
- **societatea de asigurari**
- **furnizorul de servicii de securitate la incendiu**
- **comunitatea**
- **pompierii**
- **statul**

care se raporteaza reciproc astfel:

In primul rand, exista un grup principal de trei jucatori esentiali, intre care se joaca momentele-cheie ale partidei. Acestia sunt: **proprietarul investitiei** (care are o libertate mare de joc, acordata chiar de cadrul legislativ elaborat de Constitutie), **societatea de asigurari** (care este “key-player”-ul acestui joc, intrucat ea stabileste, prin negociere cu proprietarul investitiei, nivelul de siguranta la foc din investitie si care trebuie sa asigure nivelul minim legal) si **furnizorul de servicii de securitate la incendiu** (firma profesionista care este platita de proprietar sa implementeze sistemele impuse de societatea de asigurari, asigurand si consultanta tehnica de specialitate necesara).

In al doilea rand, exista un al doilea pol de putere, exterior primului grup, format din **stat** (ca factor legislativ) si din structurile de **pompieri** (subordonate statului si comunitatilor local-administrative, cu rol de coordonator national al politicilor de securitate la incendiu dar si de protejare a comunitatilor fata de pericolele potentiale de incendiu existente pe plan local).

In al treilea rand, este de mentionat ca in aceasta retea complicata (ca putere, presiuni si joc de interese), se contureaza doua directii majore de actiune:

- prima – de implementarea permanenta a progresului tehnologic si de marire a nivelului general de securitate la incendiu, directie in care rolul major il joaca societatile de asigurari care fac tot posibilul ca nivelul de securitate la incendiu impus clientilor lor sa fie cat mai inalt, pentru a-si securiza la nivel minimal eventualele pagube pe care trebuie sa le achite acestora in caz de incendiu);
- a doua – de control permanent al starii de functionare al sistemelor de securitate la

incendiu instalate la fiecare client (proprietar de investitie). care, de fapt, inseamna asigurarea “eficientei” acestora.

Asadar, ambele directii conduc catre acelasi scop: marirea sigurantei la foc la nivel national, atat in baza introducerii accelerate a progresului tehnic (prin presiunea societatilor de asigurari) cat si prin controlul permanent la functionarii instalatiilor si echipamentelor instalate (prin activitatea pompierilor). In final, rezulta un joc de tipul : **“toata lumea castiga”**

Capitolul 3 – De la piramida la retea; ce se intampla in lume ?

a) Trecerea de la primul sistem la al doilea nu se face insa fara greutati si convulsii. Este procesul firesc prin care structurile hipercentralizate sunt demantelate si restructurate intr-o noua logica, fiind primul element esential de care trebuie sa fim constienti.

b) Trecerea de la piramida la retea este al doilea element esential in intelegerea noilor structuri si a functionarii acestora. Organizarea sub forma de “retea” (principiul “mesei rotunde”), spre deosebire de organizarea “piramidala” (principiul “militar”), are legi diferite de functionare. Punctarea catorva dintre ele ni se pare importanta.

Conceptul de **“control reciproc”** al structurilor democratice ale statului de drept este criteriul esential care sta la baza tuturor democratiilor din lume. Principiul ca nimeni nu este ultimul factor de decizie defineste fundamental o democratie fata de o societate autarhica si, de aceea, toate structurile unei democratii autentice au elemente de control exterior.

In acelasi timp, principiul **“tertei parti independente”** este un alt criteriu fundamental al societatilor liberei concurente, reprezentand garantia unui arbitraj echidistant in toate procesele fundamentale. Astfel, toata filozofia Comunitatii Europene privitoare la “libera circulatie a marfurilor si serviciilor” se bazeaza pe acest principiu – al existentei unui cod de valori unanim recunoscut si al unui corp de tehnicieni/experti profesionist si independent care judeca impartial in functie de acest cod de valori.

“Flexibilitatea” trebuie sa fie si ea un alt criteriu de aplicare al logicii de retea. Intelegrea faptului ca “era standardelor” s-a incheiat si ca am intrat in epoca “ingineriei securitatii la incendiu” (altfel spus, ca fiecare caz trebuie particularizat, in baza principiilor ingineriei securitatii la incendiu si nu tratat “la gramada”, prin aplicarea mecanica a unor standarde

generale) este fundamentala in generalizarea noii abordari in domeniu. Aceasta epoca a demarat cu acceptarea “analizei de risc la incendiu” in locul aplicarii unor standarde nationale dar – in prezent – aceasta faza este de mult depasita, fiind necesara trecerea la faza analizei efectelor sinergice ale tuturor componentelor ingineriei sigurantei la foc (fire safety engineering) in cadrul unor colective interdisciplinare.

c) In acelasi timp, a devenit evident ca fiecare intreprindere, functie de specificul ei de comportare la incendiu (nivelul riscului de incendiu rezultat din tehnologie, pregatirea oamenilor, amplasament si conditii geografice, etc. fata de nivelul de siguranta la foc real existent) necesita existenta permanenta a unui specialist care sa asigure pastrarea permanenta a calitatii si performantelor sistemului existent de securitate la incendiu pe toata durata de viata a unitatii respective, precum si sesizarea necesitatii adaptarii acestuia in raport cu permanenta schimbare a situatiilor din unitate. Aparitia in lume a ocupatiei de “fire safety manager” concretizeaza tocmai aceasta abordare particularizata a fiecarui caz in parte.

Aceasta ocupatie este prezenta astazi pretutindeni in lume, apar manuale care definesc responsabilitatile ei iar institutiile de invatamant superior au cursuri specializate pentru formare in acest profil, abordand o tematica larga de pregatire in domeniul managementului sigurantei la foc.

Neintelegera acestor principii fundamentale si incercarea de a se reinstitui orice forma de “monopol” in domeniu nu face decat sa intarzie integrarea Romaniei la structurile europene si sa fim “depunctati” la numeroasele “examene de capacitate de integrare” pe care le sustinem mereu, de cativa ani incoace. Noile legi care se adopta in acest domeniu ar trebui sa fie pasi catre viitoarea logica a Europei – altfel, riscam ca ele sa produca grave efecte de disfunctionalitate si sa transmita mesaje incorecte catre piata. Amendarea ulterioara obligatorie a acestor legi (atunci cand Romania va fi parte integranta din Comunitatea Europeana) va produce confuzie in mediul economic si de afaceri si va crea neincredere in organele abilitate sa coordoneze aceste activitati la nivel national. In acest sens, noua **Lege a apararii impotriva incendiilor (307/2006)** reprezinta, dupa parerea mea, un pas inainte dar care – daca s-ar fi facut mai hotarat – ne-ar fi plasat mai rapid si mai direct in familia statelor europene cu stagii indelungate de “membru CE”. In actuala situatie inasa, va fi necesara adoptarea ulterioara a unor amendamente esentiale pentru a o pune de acord cu aquis-ului comunitar.

Capitolul 4 – O noua ocupatie de viitor in Romania: managerul de securitate la incendiu

In ultimii ani, legislatia romaneasca in domeniul sigurantei la foc se afla intr-o profunda schimbare. Acest fenomen se produce din doua motive :

- efortul de modernizare al vechii legislatii si punerea ei in concordanta cu noile conceptii si sisteme de protectie la foc care au aparut pe piata in perioada ultimilor 10 – 15 ani ;
- presiunea exercitata de apropierea termenului de adoptare in Romania a noii legislatii europene in domeniu , ca urmare a viitoarei aderari a tarii noastre la Uniunea Europeana, in anul 2007.

Ca urmare, prin eforturile comune ale MTCT, MMSSF, MECT si IGSU, s-au operat o serie de schimbari legislative care au modificat deja radical conceptia anterioara de PREVENIRE SI STINGERE A INCENDIILOR si au transformat-o in MANAGEMENT AL SECURITATII LA INCENDIU - un concept mult mai larg si complex, atat la nivelul organizarii fiecarui organism/agent economic, cit si la nivelul intregii tari. Astfel, au fost introduse notiuni, ocupatii si principii noi, care au apropiat mult legislatia din Romania de cea europeana si internationala :

- 1.s-au introdus notiunile de “ risc de incediu “ si de “ evaluare a riscului de incediu “**, care se aplica particularizat fiecarei situatii in parte – ceea ce inseamna recunoasterea faptului ca un normativ national nu se poate aplica peste tot, ca nu exista doua incendii identice si ca, pentru eficienta masurilor de protectie la incendiu, fiecare incendiu trebuie tratat in mod individual in baza unei analize particularizate ;
- 2.transferarea catre fiecare organism/agent economic a responsabilitatii implementarii unui concept propriu de siguranta la foc – managerul/patronul acestuia devenind raspunzator si de eficienta conceptului.** Se creaza astfel premisele impuse in aquis-ul comunitar, de descentralizare si de responsabilizare a societatii civile in acest domeniu ;
- 3.s-au creat premisele liberei circulatii a marfurilor**, prin HG 622 / 21 aprilie 2004, astfel incat materialele, echipamentele si sistemele de protectie la incendiu din CE, pot fi introduse si pe piata romaneasca, fara alte formalitati complicate;
- 4.s-au creat unitati de formare si Centre civile de evaluare a competentelor profesionale a specialistilor, sub egida Consiliului National pentru Formarea Profesionala a Adultilor (CNFPA)**, care instruiesc si certifica competentele specialistilor din domeniul PSI, in baza unor certificate de absolvire emise sub egida Ministerului Muncii, Solidaritatii Sociale si Familiei si a Ministerului Educatiei, Cercetarii si Tineretului. In acest fel Societatea civila se profesionalizeaza si incepe sa preia o parte dintre responsabilitatile tehnice in acest domeniu, respectand astfel premisele impuse in aquis-ul comunitar, de responsabilizare a societatii civile;

5. s-au introdus in COR doua noi ocupatii in domeniul apararii impotriva incendiului,

- **Manager de Securitate la Incendiu** – cod COR 123906 (aparut in MO 46 / 18.01.2006)
- **Specialist coordonator de Securitate la Incendiu (SCSI)** – cod COR 315103 (aparut in MO 234 / 13.03.2006)

6. În sfarsit, aparitia Legii 307/2006 s-a vrut sinteza acestor eforturi. Din pacate, cum spuneam mai sus, Legea a atins unele puncte dar nu pe toate acelea care ar fi putut promova Romania direct “in prima linie” si voi prezenta cateva dintre aceste argumente in cele ce urmeaza.

A - Descrierea in COR a noii ocupatii de **Manager de securitate la Incendiu (MSI)** este urmatoarea:

MSI este persoana care:

- **asigura pastrarea permanenta a calitatii si performantelor sistemului existent de securitate la incendiu pe toata durata de viata a unitatii respective,**
- **sesizeaza necesitatea adaptarii acestuia in raport cu permanenta schimbare a situatiilor din unitate.**

S-au creat astfel premisele formarii unui corp de profesionisti care sa asigura la fiecare organism/agent economic un nivel corespunzator al coordonarii activitatilor in domeniu (art. 12 si 19 din Lege) – acesta este un aspect pozitiv - dar nu s-a impus explicit nicaieri obligatia concordantei activitatii acestora cu cerintele noilor prevederi europene in domeniu.

B - Trebuie subliniat faptul ca existenta acestei ocupatii este impusa in special - cu strictete si obligativitate - si de catre firma de asigurari la care este afiliata firma/ intreprinderea aflata in discutie. Asiguratorul va impune permanenta adaptare la realitate si eficienta maxima a programului de masuri de protectie la incendiu, avand in vedere faptul ca orice “defectiune” sau “neadaptare” a sistemului il poate costa imens in caz de incendiu. Numai acestea vor impune tehnologii tot mai moderne in domeniu si o eficienta maxima a programului de masuri de protectie la incendiu in cadrul organismelor/agentilor economici asigurati. Avand in vedere ca viitoarea legislatie europeana (care va deveni obligatorie si in Romania din 2007) va impune obligativitatea asigurarii oricarei firme/intreprinderi, s-ar fi impus si corelarea activitatii acestora cu politicile in domeniu ale societatilor de asigurare - aspect neprins in Lege.

C - Managerul de securitate la incendiu asigura prevenirea aparitiei incendiului, impiedicarea propagarii acestuia si asigurarea nivelului minim al pagubelor posibile. Aceasta ocupatie va avea aplicabilitate in aproape toate societatile din tara noastra, din aceasta cauza fiind o activitate necesara cu caracter permanent si cu o pozitie distincta si bine definita in organigrama tuturor acestor unitati (diferentiata in raport de nivelul riscului de incendiu din respectiva societate) – aspect care, deasemenea, nu a fost subliniat in Lege.

D - Deasemenea, este esential ca **Managerul de Securitate la Incendiu**, pe langa atributiile generale, sa isi asume si responsabilitatea fata de rezultatele activitatii pe care o desfasoara, el fiind singura persoana din echipa manageriala a societatii care, simultan:

1. preia integral, prin delegare contractuala, toate responsabilitatile unitatii din domeniul PSI,
2. gandeste permanent, inteligent, flexibil si decizional sistemul de securitate la incendiu al societatii,
3. poate angaja societatea in acest domeniu si, prin consecinta,
4. raspunde si poate fi trasa la raspundere pentru rezultatele activitatii sale.

In Lege nu se pomeneste nimic despre toate aceste responsabilitati importante care trebuie sa fie stipulate contractual.

E – in sfarsit, mai sunt o serie de prevederi care nu se inscriu pe linia aquis-ului comunitar. Iata numai cateva dintre acestea:

- art.49 privind aprobarea de catre Inspectoratul General al regulamentului de autorizare al Laboratoarelor de incercari la foc. In toata lumea occidentala, laboratoarele de incercari la foc sunt unitati CIVILE, INDEPENDENTE, PRIVATE si PROFESIONISTE, care lucreaza dupa standardele civile nationale sau internationale (CE, BS, AFNOR, VdS, etc.) si care – in mod programat - nu depind de structurile de Pompieri. Un laborator de incercari la foc are nevoie doar:

- sa lucreze dupa standarde recunoscute si cu profesionisti in domeniu
- sa dispuna de aparatura corespunzatoare.

Nici in lume, un laborator de marca nu depinde de Pompieri, tomam pentru a putea asigura obiectivitatea concluziilor. Mai mult, ele creeaza baza de date dupa care se construiesc standardele din toata lumea (vezi laboratoarele Warrington din Anglia, UL din SUA, ULC din Canada, etc) si pe care le recunosc si le aplica, ulterior, structurile de Pompieri !! .

- art. 51 privind atestarea persoane fizice și juridice care executa activitati de proiectare in domeniu si care se face pe baza metodologiei elaborate de Inspectoratul General si aprobată de ministrul administrației și internelor. Aceasta prevedere inseamna o supervalidare a diverselor soft-uri de proiectare, a stagiilor de pregatire in strainatate, a diplomelor emise de facultati, etc. de catre Inspectoratul General – ceea ce este un nonsens ! Inchipuiti-va somitatile invatamantului romanesc in domeniu (specialisti, autori de normative in domeniu, profesori universitari, doctori docenti, etc. - ale caror puncte de vedere sunt acceptate fara rezerve de toti specialistii in domeniul PSI din tara si strainatate) care, impreuna cu firmele pe care le conduc, ca trebuie sa fie atestati pe baza metodologiei elaborate de Inspectoratul General !

Capitolul 5 – O privire in viitor

Din cele de mai sus rezulta, cu evidenta consecutiva, urmatoarele :

-ocupatiile de “**manageri de securitate la incendiu**” vor avea aplicabilitate in aproape toate unitatile de productie din tara noastra - fiind o activitate necesara cu caracter permanent si cu o pozitie obligatorie in organigrama tuturor acestor unitati ;

-in prezent, un set complet de cunostinte cerute pentru un asemenea specialist nu este stapanit decat partial de cateva organizatii/firme din Romania. Firma “**SIGURA PROMETEU & CONSULTING**” a fost creata tocmai in acest scop – pentru a fi un organism de formare a viitorilor “manageri de securitate la incendiu” ;

-cei care vor urma cursurile de formare in aceasta meserie pot fi :

cadre cu pregatire tehnica superioara (eventual tineri absolventi care nu au inca un loc de munca)

parte din actualii responsabili PSI a caror pregatire profesionala le va permite sa asimileze noile cunostiinte in domeniu ;

cadre din structura pompierilor militari, care vor dori sa actioneze in domeniul civil.

De altfel, infiintarea acestei ocupatii in Romania este in perfecta concordanta cu evolutia mondiala in domeniu, in aproape toate statele civilizate ale lumii (exemple).

In prezent, exista in Romania trei ocupatii care se raporteaza, generic, la acelasi domeniu al coordonarii activitatilor referitoare la securitatea la incendiu dintr-o societate, respectiv:

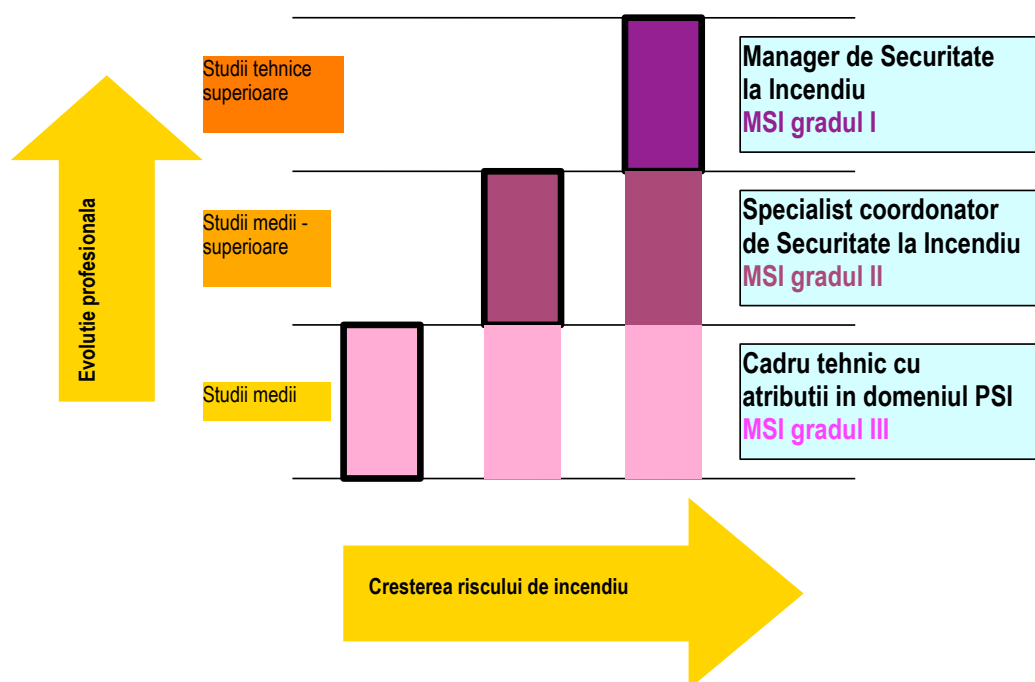
- **Manager de Securitate la Incendiu (MSI) – cod COR 123906** (aparut in MO 46 / 18.01.2006)
- **Specialist coordonator de Securitate la Incendiu (SCSI) – cod COR 315103** (aparut in MO 234 / 13.03.2006)

- **Cadru tehnic cu atributii in domeniul PSI**

In urma consultarilor cu diversi specialisti in domeniu, au rezultat cateva concluzii comune:

1. cele trei ocupatii vor activa intr-o gama extrem de variata a nivelelor de risc de incendiu (de la societati cu risc mic de incendiu pana la mari obiective industriale cu risc mare de incendiu) dar vor avea, in principiu, aceleasi atributii si competente, diferentele provenind numai din complexitatea problemelor induse de nivelul diferit al riscului de incendiu. Astfel, logic ar fi ca ele sa poarte un nume comun, cea de **Manager de securitate la incendiu** (pentru a pastra o terminologie comuna fata de ocupatiile similare din restul lumii);
2. apare atunci rational, insa, ca aceste ocupatii sa poata avea la baza o pregatire diferentiata (atat studii medii cat si studii superioare), urmand ca persoanele sa parcurga si sa absolve, succesiv, nivele de formare de complexitati diferite, pentru a ajunge – in final – la nivelul de competenta dorit;
3. din acest motiv dar avand in vedere si prevederile standardelor europene (care accepta mai multe nivele de complexitate in formarea oricarei ocupatii), rezulta ca si formarea in tara noastra a acestor “**manageri de securitate la incendiu**” ar trebui sa se faca – in prezent - pe cel putin trei nivele de complexitate, respectiv:
 - pe nivel inferior – **Cadrul tehnic cu atributii in domeniul PSI** - pentru persoane cu studii medii, care isi vor exercita ocupatia numai in societati cu risc mic de incendiu .
 - pe nivel mediu - **Specialistul coordonator de Securitate la Incendiu** – pentru persoane cu studii medii/superioare, care isi vor exercita ocupatia numai in societati cu risc mediu de incendiu si care au absolvit deja cursul de formare pentru ocupatia de Cadru tehnic cu atributii in domeniul PSI -
 - pe nivel superior – **Manager de Securitate la Incendiu** - pentru persoane cu studii superioare (tehnice), care au absolvit deja cursul de formare pentru primele doua ocupatii (nivele) si care isi vor exercita ocupatia si in societati cu risc mediu si mare de incendiu;

Schematic, organizarea acestor trei ocupatii ar putea arata astfel (se observa corecta corelare dintre nivelul de risc de incendiu din societate si nivelul profesional al **Managerului de Securitate la Incendiu**)

Riscand o proiectie in viitor si tinand seama de :

1. cresterea permanenta a nivelului tehnic in acest domeniu;
2. evolutia societatii catre o societate descentralizata cu responsabilitati transferate nucleelor locale de putere;
3. preferinta societatilor de asigurare catre interlocutori capabili de a lua decizii profesionale in fiecare caz particular,

as putea prognoza urmatoarele mutatii in viitorul apropiat – viitorul unei Romanii membra a Comunitatii Europene:

In timp, s-ar putea face trecerea catre o denumire unica de ocupatie, respectiv cea de **Manager de securitate la incendiu, gradul I, II sau III** , ceea ce ar da un plus de coerenta in perceptia publica a acestei ocupatii, care nu este - in realitate - decat una singura si care a fost tratata diferentiat numai datorita unei abordari birocratice la nivelul CNFPA.;

Deasemenea, parerea mea este ca – in timp, avand in necesitatea ridicarii continue a nivelului tehnic-profesional in toate domeniile – ocupatia de Cadru tehnic cu atributii PSI ar trebui sa evolueze si sa fie regandita ca standard ocupational (pentru a putea fi aliniata noului nivel profesional al ocupatiilor introduse in COR) sau ar trebui sa dispara pur si simplu (daca ramane in cadrul aceluisi standard ocupational) - actualele cadre tehnice urmand sa acumuleze noi competente si sa evolueze pe nivelul de MSI gradul II.